

Heti bölcsesség ajánlatunk:

“Mert az lehet, hogy megbűnhődte már e nép a múltat s jövődőt, hanem hát az a nagy hiba, hogy úgy látszik, a jelent kell még a legjobban megbűnhődnie valamikor. "(Mikszáth Kálmán)

MEGHÍVÓ

A Magyar Éremgyűjtők Egyesületének bajai szervezete meghívja Önt a XV. Nemzetközi Dél-dunántúli Éremgyűjtő találkozóra
Időpont: 2007. május 20. vasárnap, 8-14 óráig
Helyszín: Baja, Bajcsi -Zsilinszky u., a volt Finomposztó gyár étkezdéje a Tesco mellett
Értékbecslés és belépés díjtalan

APRÓHIRDETÉSEK

Szórólapok, kiadványok, áru-
minták terjesztését vállaljuk Baja és Dél-Bács-Kiskun területén.
Tel.: 06-30/5795-250,
06-30/2543-557.

Rendezvényekre sörpad, asztal, szék, sátor, színpad, étkezéslet bérelhető.
Tel.: 06-30/9530-062.

1 tonnás kisteherautóval áruszállítást vállalunk keddenként Budapestre.
Tel.: 06-30/2543-557.

Baján

nagy méretű,
háromszintes,
kétk generációs
családi ház,
garázzsal, vállalkozásra
alkalmas műhellyel
betegség miatt
sürgősen

fél áron eladó.

Érdeklődni:
20-9417399

KÉZI AUTÓMOSÓ

Bejelentkezés:
20/333-3232

waxolás, polírozás,
bőrápolás, felső mosás,
kárptisztítás,
belső takarítás,
motor-alvázmossa.
Baja, Szent László u. 118.
Nyitva: H-P: 7-17-ig,
SZO: 7-13-ig

Dr. Molnár János: Baja város oktatás- és iskolatörténete a XIX. sz. végéig (14. rész)

3. Magán polgári iskolák

b) Özveggy Kisjáczi Szeless Etta miniszteri engedéllyel bíró Táp- és Nőnevelő Intézete (Baja, Ferencz utca 92. sz. /az ún. Eckert féle ház/)

Az intézet igazgatója nagy gondal készítette elő, tervezte és szervezte meg a tanév végi "záróvizsgálatokat". A tanulók vizsgáztatását végző hivatalos "vizsgabizottság" tagjai a város tekintélyes pedagógusaiból, illetve köztisztviselők örövendő értelmiségiekből álltak. Az első tanévet záró vizsgabizottság a következőkből állt:

Heller Richárd, polgári fiúiskola igazgatója, a bizottság elnöke, Berényi Dániel főtisztelendő apát-plébános, Dr. Kálmán Kolos ügyvéd, Dr. Bernhart János városi főorvos, Dr. Lemberger Henrik ügyvéd, Dr. Klenáncz György ügyvéd, Dr. Alföldy Lajos ügyvéd. A záróvizsgák nyilvánosak voltak. Részt vehettek, és részt is vettek rajta a szülők, a rokonság, a családok barátai.

Az 1894. június 24., 25., 26., 27-i záróvizsgák rendjét, ütemezését és tartalmát az alábbiakban mutatjuk be azért, mert a beosztásokból jól lehet következtetni a tanév csoport-beosztásaira, a megtanított ismeret-anyagra.

1894. június 24. A délelőtti órákban tartották az izraelita növendékek (elemi népiskolai-, elemi felső iskolai-, polgári iskolai) hittan vizsgáját.

1894. június 25. Délelőtt zajlott a polgári iskola IV. osztályosai, valamint a felső népiskolai tanulók záróvizsgája alkotmánytanból, műve-

lődes- és művészettörténetből, egészségtanból, számtanból, mér-tanból, könyvtelből, csillagászatból és természettanból. Délután ugyanezen az osztályok tanulóinak ismereteit mérték meg német-, magyar- francia irodalomból, Magyarországtörténetéből és földrajzból. Ekkor mutatták be a tanulók torna-gyakorlataikat is.

1894. június 26. Délelőtt és délután vizsgáltak a polgári iskola I., II., III. osztályok tanulói. Délelőtt: magyar nyelvből és írálytanból, vegytanból, számtan- és mértanból. A délutáni vizsga tárgyai: német nyelv, gazdaságtan, állat- és növénytan, valamint világtörténelem.

1894. június 27. Délelőtti vizsgák: Az elemi népiskola I. és II. osztályai: beszéd- és értelemgyakorlatból. Az elemi népiskola IV. osztálya: történelemből. Az elemi népiskola I., II., III., IV. osztályai: magyar- és német nyelvtanból, számtanból. Az elemi népiskola III. IV. osztályai: földrajzból, az elemi népiskola I., II., III., IV. osztályok római katolikus vallású tanulói hit-tanból tettek záróvizsgát. Délután a zene, az ének, a szavalatok területén szerzett ismereteiket, készségeiket mutatták be az elemi népiskola tanulói. Az itt elhangzott produkciók: Székely J - Magyar ábránd (ének), Chasse on Lion (4 kezes zongorára), Fauszt- Valzer- Liszt Ferentől (zongora).

A tanévek befejezését jelentő záróvizsgáknak az előzőeken kívül még két fontos mozzanata volt. Az egyik a tanulók rajz és kézimunka kiállítása, a másik a színielőadások megtartása. Az előbbihez - a rajz-

és kézimunka kiállítás bemutatásához - feltétlenül ismernünk kell, hogy milyen tantervi programot kellett a tanulóknak a tanévek során teljesíteni. Valamennyi iskolatípusban a tanterv előírta kézimunkából a következőket: hímzés és - ezen belül keresztöltés, száröltés, laposhímzés. Meg kellett tanulniok a zsinórozás műveleteit. Igényes kézimunkát jelentett a "filet quipure", valamint a tülláthúzás. Megismerték a posztó anyagának sokféle felhasználhatóságát, a Holbein hímzést, a selyemhímzést. Tudniok kellett a különféle papírmunkák-, hajtogatások műveleteit. A rajz- és festő órákon sajátították el a mértani ábrázolásokat, a "görög minták" elkészítését, a virágok és emberalakok ábrázolását. Megismerkedtek a zománcfestéssel, a majolika készítésével.

A záróvizsgák napjain a szülők, vendégek és egyéb látogatók tekintették meg a tanulók által készített alkotásokat. Ezek közül csak néhányat sorolunk fel: asztalterítők, pohárszék tartó, hálókabát, sapka, ingbetét, törölközőtartó, vert csipke, írómappa, falvédő, kesztyű, harisnyakötő, kefetartó, fényképtartó, tálcakendő, kötény, stb.

Mind a növendékeknek, mind a szülőknek maradandó élményt nyújtottak a tanévi programot záró színielőadások. Az általunk ismertett tanévet záró színházi program mondanivalója, az "emberek és művészek" témakörét ölelte fel. Ennek megfelelően választották meg az előadott műveket. Az előadások nagy értékei voltak, hogy azokat a magyar nyelven kívül né-

met, francia nyelven adták elő a növendékek. Így került bemutatásra: "Der erste Marktgang", La Comédie de Société", A Hamupipőke, Az énekkar és a zenekar közreműködésével: Jux-Polka: Storchtl

A város iskolarendszerében új színfoltot jelentő magán intézmény érdeklődést kellett a hivatalos szervek és hivatalnokok körében is. Egyfelől a kötelesség, másfelől az újszerűség is szerepet játszott abban, hogy az 1893. szeptemberi indulás után november 6-én Czirfusz Ferenc királyi tanácsos, tanfelügyelő látogatta meg az iskolát. Vele volt Dr. Ferenczy József, az országos közoktatásügyi tanács titkára is. Mindketten a megelégedésüket fejezték ki a látottak kapcsán. 1894. nyarán, pontosabban június 17-én látogatott Bajára Császká György kalocsai érsek. Berényi Dániel apát plébános kezdeményezésére a kalocsai egyházfő is meglátogatta az intézetet. A felsorakozott tanulók és pedagógusok előtt álló két növendék köszöntötte az érseket. Latinovics Ilonka magyar nyelven, míg Simonsich Mária francia nyelven.

A bemutatott tanév történései, az oktatás- és nevelés gyakorlata mind a szülők, mind a pedagógusok számára biztatóak voltak. Abból a szempontból, hogy minden növendék sikeresen zárta a tanévet és felsőbb osztályba léphetett, növelte az intézet iránti érdeklődést. Ennek elenére néhány év után az intézet bezárta a kapuit.

(Folytatjuk)

EMLÉKEZÉS A BAJAI ZSIDÓSÁGRA

2007. május 27-én lesz a bajai holokauszt áldozataira való megemlékezés. A holokauszt a történelem legnagyobb népirtása volt, kb. hatmillió európai zsidó lett a náciizmus áldozata. Ebből 500-600 ezer magyar zsidó volt, akiknek elpusztítása pár hónap alatt végbement a megsemmisítő haláltáborokban.

A holokauszt beteljesüléséhez szükség volt a magyar történelem során végig megtalálható zsidóellenességre. A Tanácsköztanaságért és Trianonért is a magyar zsidóságot tették meg bűnbakká. A numerus clausus - ban (zártzámtörvény) már 1920-ban korlátozták az arányszámukat a felsőoktatásban. 1938-tól pedig az egymást követő zsidó törvények kizárták őket az élet szinte minden területéről. 1944 csak az utolsó állomás volt a magyar zsidóság kiirtásában. Előzmények voltak 1941-ben a Kamenyec-Podolszki-i és az újvidéki mészárlások.

Eichmann és hírhedt kommandója végig részt vett a magyarországi deportálásokban, de ilyen rövid idő leforgása alatt ennyi ember deportálása lehetetlen lett volna a magyar hatóságok hatáthatos támogatása nélkül. A bajai zsidóság helyzete 1944. március 19. /Magyarország német megszállása/ után fordult tragikusra. Ekkor állították fel gettót, és kötelezték őket a sárga viselésére.

1943 januárban a Don-kanyarban a szovjet hadsereg voronyezsi áttörése után sok bajai MUSZOS /munkaszolgálatos/ halt meg, túnt el vagy esett hadifogságba. Az 1944. őszén Baján áthaladó bori halálmenetben is voltak helybeliek, közülük azonban csak kevesen tudtak megszökni a mai Petőfi-szigetről. Több munkaszolgálatost a helyi Kellner Imre és más bajai halálszok mentettek meg ekkor a biztos haláltól. De munkaszolgálatosokat rejtgetett még Dr. Jelich Mihály ügyvéd és Gózon kefékötő is. Sok munkaszolgálatos köszönheti életét a mindvégig velük emberségesen bánó Maros Tivadarnak. A bajai munkaszolgálatosok közül sajnos kevesen térhettek haza. Ha a gyilkosok golyóit túl is élték sokukkal végzett a félelmetesen gyors flekkitűsz.

Az otthon maradt bajai zsidókat három szakaszban deportálták. Először, április 14-én 150 férfit szedtek össze, többek között Dr. Klein József rabbit, Kertész Lipót hitközségi jegyzőt és Rubovics Mór kántort. Közülük senki sem tért haza. A második, az ún. nagy deportálás május 28-án volt. A tragikus eseményről két visszaemlékező Rosenfeld József és Lichter Ferenc számoltak be. Az éjszaka folyamán összeszedték a megmaradt zsidóságot és a megyeházán összeítették őket. Az lista készítése éjjeltől déli 12 óráig tartott. Lichter Ferenc, korábbi hitközségi elnök életrajzában így emlékezett az elszomorító éjszakára: "...Kinézve az ablakon láttuk az utcán a hatalmas tömeget, amelyet az ablak előtt hajtottak a magyar katonák, rendőrök. Felfedezni véltük hozzátartozóinkat, bár látni alig láttunk hiszen este 11 óra elmúlt. Anyámat aki fájó lábain bicegett, felfedezni véltem, s ekkor láttam utójára. A borzalmak éjszakája volt ez. ..." Rosenfeld József tanító szerint 640 helybelit és a dévidéki zsidókat vagonírozták be ekkor. A transzport május 30-án az ausztriai Gäsendorfban megállt, ahol többen le-

szálltak munkára. Közülük többen a csehországi Terezin-ben /Terezienstadt/ szabadultak fel és térhettek haza onnan. A többiek nagy része auschwitzi krematóriumokban vált füstté és hamuvá.

A harmadik deportálásra június 17-én került sor. Ekkor kb. 400 embert vittek el, akiket a bácsalmási gettóba hurcoltak. Innen vittek őket tovább, de Felsőzsolcán harminc vagont lekapcsoltak, amelyeket Auschwitz-ba irányítottak tovább a többi pedig Ausztriába ment. Az Ausztriába deportáltak túlélték a háborút, az auschwitzi haláltáborba indulók nem. Bajáról a három hónap alatt összesen - ebbe beleértendő a délvidékről elhurcolt zsidóság is - 8640 zsidó vagy zsidó származású embert deportáltak.

A városban ezek után kb. 140-170 zsidó polgár maradt. Többen a német megszállás óta bujkáltak a városban. Nekik még át kellett élniük a nyilasok hatalomátvételét /1944. október 15./, igaz a németek már október 13-án elhagyták Baját. Október 20-án a szovjet hadsereg felszabadította a várost.

A háború után a zsinagóga udvarán emlékhelyet állítottak az áldozatoknak, amelynek falán emléktáblák őrzik neveiket. Az évente megrendezésre kerülő emlékezéskor itt szokott kadist mondani a rabbi az elhunytakért. Az idén május 27-én emlékezünk a bajai áldozatokra.

Ez annál is időszerűbb, mert városunkban, Baján, újra felültette fejét a "barna pestis". Neonáci csoport jelent meg több szórakozóhelyen is. Minden magára valamit is adó demokrata érzelmű bajai polgár fellép ezen ordas eszmével szemben. Tartozunk ezzel egykorról, majd legyilkolt polgártársaink emlékének. Felemeljük hangunkat, hogy soha többé holokausztot!

A szélsőjobb veszélyről végszóként a most leköszönő francia köztársasági elnököt idézzük: "Ha megalkuszunk a szélsőségekkel, olyan harci terepet engednek át neki, amelyen fölserkenhet, és ennek az árát előbb-utóbb meg kell fizetni. A szélsőségekkel szemben egyetlen magatartás lehetséges csupán: az állhatatos elutasítás. Könyörtelen harcot kell vívni a holokauszt tagadásá ellen, ami ocsmári lelki és szellemi állapotra vall, és amelynek legundorítóbb formája az antiszemitizmus".

Albert Iván (T.E.SZ)

Landstein Margit bajai varrónőt
Auschwitzban felakasztották

A XIII. Bajai Kiállítás és Vásár
Vásárdíjasa!

DÁVID ÁRNYÉK LÁSTECHNIKA

ÁRNYÉKOLÁS:
REDŐNY, RELUXA
MŰANYAG
NYÍLÁSZÁRÓK
6230 Soltvadkert, Jókai u. 33.
Tel: 78-480-511, 30-9687-163
Kedvező árakkal, magas szintű
kiszolgálással várjuk
rég és új ügyfeleinket

Baja,
Latinovits Z. u. 15.
Kenyer, pék- és
cukrászsütemények.

Nyitva tartás:

H-P. 5-11 óráig, Szombat 5-9 óráig.

Szaküzleteink:

Baja, Mathiász J. u. 40.

Batthyány L. u. 13.

Kossuth L. u. 11.

Piac tér

Nemesnádudvar, Dózsa Gy. tér

Házbontás, szuterén gépi kiásása,

tüzelőanyag, tüzifa,
sóder, tőzeg, homok,
építőanyag szállítás
(cement, mész, téglá).

Horváth Imre

teherfuvarozó, gépi rakodó
6500 Baja, Szüretelő u. 10.
Telefon: 79/322-802
Mobil: 30/9569-636; 30/2564-213.

A PÁRTFÜGGETLENEK HONLAPJA:
WWW.PARTFUGGETLEN.HU.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk
Önt és érdeklődő barátait
Schádné Galicz Mária a
"Most mutasd meg, mire vagy képes"
alkotócsoporthoz tagja
Vaisnava Ikonok című kiállítására.
Megnyitó 2007. május 21. hétfő,
17 óra

A kiállítást megnyitja:
Guna grahi dász Krisna
tudatú lelkész

A festő Önélet(ek)rajz című versét Karbach Erzsébet mondja el. A megnyitón krisna-völgyi szerzetesek indiai bajanokat adnak elő, harmónium, mrdanga, kartal, fuvola és harmonika kísérettel.

A kiállítás helyszíne:

Alsóvárosi Általános Művelődési
Központ, Baja, Szt. Antal u. 60.

A kiállítás megtekinthető: 2007. május 21-től június 6-ig, hétköznapokon 8-tól 17 óráig.